

Heikki Taulu

19.3.2018

Dnro 023/62/2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi
marjaana.maisonlahti@stm.fi

Lausuntopyyntönnö 7.2.2018/Dnro STM/637/2018, STM012:00/2018

Muistio yhdistelmävakuutukseksi

Akava kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen otsikon asiassa.

1. *Onko muistiossa mallinnetun kaltaiselle yhdistelmävakuutukselle mielestänne tarve?*

Akava: On tarve. Mahdollisuus palkansaaja- ja yrittäjäansoiden rinnakkaiseen vakuuttamiseen on tarpeen sekamuotoisesti työllistyvien työttömyysturvan kattavuuden ja tason parantamiseksi.

2. *Onko muistiossa mallinnettu ehdotus riittävä toteuttamaan yhdistelmävakuutusta koskevan tarpeen?*

Akava: Pääpiirteittäin on. Joitakin yksityiskohtia on vielä tarpeellista pohtia lisää. Esimerkiksi sitä, pitäisikö työnantajayrittäjien mukaantuloa rajoittaa niin, että yhdistelmävakuutusta *otettaessa* yrityksellä ei saisi yrittäjän lisäksi olla palkattuja työntekijöitä. Yhdistelmävakuutus ei kuitenkaan tämän jälkeen olisi este työntekijöiden palkkaamiselle. Tällä saataisiin yhdistelmävakuutusta kohdennettua paremmin sen alun perin ajateltuun kohderyhmään.

3. *Onko muistiossa mallinnettu työssäoloehdotusta koskeva sääntely*

a. *vuoroin tai rinnan palkansaajana ja yrittäjänä työskentelevän kannalta ymmärrettävä?*

Akava: Sääntely on ymmärrettävissä riittävällä perehtymisellä ja toisaalta sen yksinkertaistaminen valituilla toteuttamistavoilla on vaikeaa tai jopa mahdotonta. Palkansaajien työssäoloehdon euroistamisen vaikutusten selvittämistä on kuitenkin syytä jatkaa, sillä se tarjoaisi yhdistelmävakuutukseen muistiossa esitettyä yksinkertaisemman keinon työssäoloehdotusten yhdistämiseen.

b. *Kelan ja työttömyyskassojen kannalta toimeenpantavissa kohtuullisin kustannuksin?*

Akava: Työttömyyskassoissa käytetään kahdenlaista järjestelmää, joista toinen on valmiiksi varsin hyvin yhteensopiva

yhdistelmävakuutuksen kanssa, mutta toinen edellyttää järjestelmän muuttamista. Kassoille tulee varata riittävästi aikaa järjestelmien kehittämiseen yhdistelmävakuutusta varten. Yhdistelmävakuutuksen toimeenpano voi edellyttää alkuvaiheessa rahoituksellisia erityisjärjestelyitä, esimerkiksi valtion lainoitusta tai kassojen kerryttämien rahastojen hyödyntämistä, jotta yhdistelmävakuutukseen saadaan heti alussa luotua riittävä puskuri maksuvalmiuden varmistamiseksi.

4. *Onko muistiossa mallinnettu rahoitusta koskeva ehdotus*

a. *vuoroin tai rinnan palkansaajana ja yrittäjänä työskentelevän kannalta tarkoituksenmukainen?*

Akava: Rahoitusta koskeva ehdotus on valituista lähtökohdista johdettuna tarkoituksenmukainen.

b. *etuuksien rahoittamisen kannalta kestävä?*

Akava: Yhdistelmävakuutuksen rahoitusmallin lähtökohtana oli yritystulojen osalta kustannusneutraalius suhteessa muuhun työttömyysturvajärjestelmään ja palkkatulojen osalta rahoitus nykymallin mukaisesti. Yhdistelmävakuutuksen rahoitustasapainon on syytä toteutua näiden ehtojen puitteissa. Yhdistelmävakuutuksen rahoitustasapainoa on vaikeaa tai mahdotonta arvioida tarkasti järjestelmää käynnistettäessä eli joidenkin ensimmäisten vuosien aikana voimaantulosta. Tästä syystä kassakohtaisen puskurirahaston luominen on tärkeää.

5. *missä aikataulussa muistiossa mallinnettu muutos olisi mielestänne mahdollista saattaa voimaan?*

Akava: Työttömyysturvatehtävien siirto kassoille on näillä näkymin tarkoitus toteuttaa vuoden 2020 alusta alkaen. Toimeenpanon näkökulmasta yhdistelmävakuutus olisi hyvä saada voimaan jo ennen työttömyysturvatehtävien siirtoa, jotta kassojen ei tarvitsisi olla panemassa toimeen kahta isohkoa muutosta samanaikaisesti. Tästä syystä yhdistelmävakuutus olisi hyvä saada voimaan eli käyttöön jo vuoden 2019 alusta. Toisaalta mikäli palkansaajien työssäoloehdon määrittelyssä tapahtuu lähivuosina muutoksia, voi olla järkevää olla tekemättä yhdistelmävakuutuksen takia suuria muutoksia kassojen järjestelmiin vain lyhyttä ajanjaksoa varten.

Varsinaisten lausuntopyynnössä esitettyjen kysymysten lisäksi Akava haluaa tuoda esiin vielä seuraavat yhdistelmävakuutukseen läheisesti liittyvät seikat:

- Palkansaajien työssäoloehdon euroistamisen vaikutusten selvittämistä on syytä jatkaa.

Heikki Taulu

19.3.2018

Dnro 023/62/2018

- Muistion rahoitusta koskeviin laskelmiin (s. 33) huomautamme, että yhdistelmävakuutuksen osallistumisaste on toissijainen tekijä yhdistelmävakuutuksen jäsenmaksun tason määräytymisessä. Maksutaso määräytyy ensisijaisesti vakuutettujen keskimääräisen työttömyysasteen myötä. Osallistumisaste vaikuttaa riskintasaukseen, mutta ei suoraan maksutasoon.
- Yhdistelmävakuutuksen lisävakuutuksen tapauksessa (s. 23), mikäli työttömäksi jääneen henkilön palkansaajan työssäoloehto on täyttynyt ennen yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdon täyttymistä, voi ansiopäivärahan tasoon 15 kuukauden työttömyyden jälkeen tehtävä korotus aiheuttaa kannustinongelman: odotettavissa oleva korotus etuuden tasoon voi vaikuttaa työllistymisen kannusteita vähentävästi.
- Järjestelmän tarpeettoman monimutkaistumisen välttämiseksi jako palkansaaja- ja yrittäjäkassoihin voi olla tarpeen poistaa.

Akava ry

Sture Fjäder
puheenjohtajaPekka Piispanen
johtaja